

Jimmy Gore v Praze: Chci, aby všechny neslyšící děti na světě uměly číst a psát

V zimním semestru letošního akademického roku do Prahy zavítal americký neslyšící vědec a lektor Jimmy Gore z Gallaudetovy Univerzity. Během svého působení v Mediátéce Jazykového centra Filozofické fakulty UK představil unikátní metodu Manipulative Visual Language (MVL) určenou k výuce angličtiny jako druhého jazyka u neslyšících studentů, s níž dosáhl pozoruhodných výsledků.

Jak byste shrnul svůj přístup k výuce angličtiny? Co znamená MVL a v čem je *manipulativní*?

Má metoda je prostá. Různé tvary a barvy představují různé kategorie slov. Ta navzájem kombinujeme, tj. manipulujeme s nimi tak, abychom vytvořili vzorec dané věty. Např. ve větě *John has a ball* představuje jeden dílek vlastní jméno, jiný sloveso, další člen atd. Neslyšící často v takových větách vynechávají člen, ale když se naučí pracovat s tímto schématem, uvědomí si, že vzorec, v němž chybí člen, je nesprávný. Pokud pak napíšou větu, která se neshoduje s modelovým vzorcem, dokážou ji snadno opravit. Takto manipulujete s jednotlivými dílky, a tím i manipulujete s pojmy v myslích uživatelů – to je ta manipulativnost. Zároveň jde o vizuální zobrazení jazyka, ve kterém je věta ztvárněna jako souhrn odlišných tvarů a barev. Samotný vizuální vjem ale nestačí. Je důležité zapojit i ostatní smysly, aby se studenti mohli těchto součástí dotýkat a cítit je, podobně jako když slyšíte mluvit lidi kolem sebe.

Ke stimulaci hmatového vnímání používáte tyto dřevěné, na dotek příjemné pomůcky. Vybral jste si tento materiál záměrně?

Ještě před zhruba šestnácti lety, když jsme začali na této metodě učení pracovat, jsem dané tvary prostě vystříhoval z papíru. Moc se však neosvědčily, protože se velmi rychle opotřebovaly. Vždycky jsem byl velmi zručný v práci se dřevem, tak mě napadlo zkusit je vyrobit z tohoto materiálu a výsledek mě ohromil. V současné době se samozřejmě nabízejí digitální technologie, takže se snažím přizpůsobit své metody i takovému formátu. Obzvláště mladší studenti s oblibou používají své iPady nebo tablety s dotykovou obrazovkou. Stále je však mnoho lidí, kteří si nemůžou tablet dovolit, proto pořád máme i dřevěné pomůcky.

Jimmy Gore díky finanční podpoře Fulbrightovy komise strávil semestr jako Fulbright Scholar na Filozofické fakultě UK, kde učil nejen anglický jazyk, ale i metodologii výuky angličtiny převážně za pomoci své metody. Vedl zde rovněž kurz pro učitele angličtiny akreditovaný MŠMT ČR v rámci celoživotního vzdělávání.

Co vás nejvíce inspirovalo při vytváření MVL?

Měl jsem pár dobrých učitelů. Některé aspekty jejich výuky

jsem převzal a zahrnul je do svého vlastního stylu učení. Také jsem vnímal, jak smýšlejí o výuce angličtiny a o angličtině vůbec. Promýšlel jsem způsob, jak např. naučit neslyšícího studenta sloveso *to be*. Vysvětlení pro slyšícího a neslyšícího studenta se musí nutně lišit. Navštěvoval jsem školy, kde převládala komunikace v mluvené angličtině. Obecně nutno říci, že vyrůstat v takové škole bylo pro mě jako neslyšícího studenta velmi obtížné. Proto jsem se chtěl stát lepším učitelem, než byli ti, které jsem měl. Když se nás jednou ve škole ptali, čím chceme být, a já řekl, že učitelem, odpověděli mi, že to přece nejde. Nemohl jsem tomu uvěřit. A vidíte, kým jsem dnes – učitelem (smích).

MVL vychází z toho, že angličtina je pro neslyšící žáky druhým jazykem, a to i v anglicky mluvících zemích (kde mateřským jazykem je britský, americký, australský aj. znakový jazyk). Ovšem i u mluvčích z jiných zemí jste dosáhl značných úspěchů a pobyt v České republice doprovázíte vlastním výzkumem účinnosti MVL. Bude fungovat i ve výuce neslyšících v českém prostředí?

V Americe je řada lidí proti mé metodě, proto jsem s nadšením přijel do této země, abych ověřil, zda pomocí MVL lze učit angličtinu i zde. Sbíral jsem data z obou mých tříd, které jsem tady učil, abych je mohl porovnat s těmi, které jsem získal ve Spojených státech. Ještě to tedy není kompletní, ale už se těším, až budu objevovat podobnosti či rozdíly. U obou zemí vycházím ze stejné hypotézy, je však zřejmé, že život zde a ve Spojených státech je jiný, stejně jako to, jak se lidé učí a jak si osvojují jazyk. To je podmíněno kulturně. MVL se soustředí na studenty a na to, jak se učí jazyk.

Nejdůležitější je, aby přijali celý proces za vlastní, aby byli motivováni učit se efektivně. Není to tedy jen o mém učení a metodě, ale spíše o jejich motivaci. I tady v Praze reflektuji to, co mi studenti sdělují, všechno to vychází z jejich perspektivy. Často mi kladou mnoho otázek, to mi pak umožňuje patřičně modifikovat metodologii. Spolupracuji také

se základní a střední školou pro sluchově postižené v Hradci Králové a spolu s českými učiteli se snažím aplikovat MVL na výuku češtiny. Mohlo by to skutečně pomoci, protože už teď mohu potvrdit, že sedmiletý žák předčil během velmi krátké doby svou čtenářskou gramotností starší žáky, a to jen zásluhou MVL.

Jaká je, dle vašeho soudu, budoucnost výuky neslyšících? Jak bude vypadat za deset, dvacet let?

Domnívám se, že neslyšící lidé budou v budoucnu mnohem více číst. Dosud se stává, že řada neslyšících dětí i dospělých má v tomto směru problémy. Nikdo neví, co přinese budoucnost, ale umět dobře číst a psát umožní neslyšícím lépe porozumět své vlastní kultuře, a to v jakékoli době. A to je také můj sen – ovlivnit celý svět a dosáhnout toho, že se všechny neslyšící děti skutečně naučí číst a psát.

Poznámka: Rozhovor probíhal v angličtině za přítomnosti tlumočnicka angličtina – americký znakový jazyk, do češtiny přeložila Štěpánka Čechová.

Jimmy Challis Gore je neslyšící pedagog z Gallaudetovy univerzity ve Washingtonu D.C. a zkušený jazykový lektor, který ve spolupráci s Robertem Gilliesem (z Governor Baxter School ve státě Maine) vyvinul speciální metodu výuky osvojování angličtiny jako druhého jazyka. Metoda MVL, patentovaná v roce 2009, byla původně zamýšlena pro neslyšící studenty, ale dnes nachází uplatnění i u vizuálně či kinesteticky zaměřených slyšících studentů jazyka.

Autor: Štěpánka Čechová (FF UK)

Foto: FF UK

Zveřejněno 27. února 2014 v univerzitním časopise iForum.